

1.12. Innovation in the field of postal services Ukraine based on international experience

1.12. Впровадження інновацій в галузь поштового зв'язку України на основі міжнародного досвіду

У сучасних умовах інноваційні технології, нова техніка, поліпшення умов організації праці й виробництва, підвищення мотивації підприємницької діяльності є основними факторами конкурентоспроможності підприємств, які забезпечують їх економічну стійкість на мікро-, мезо- та макрорівнях у провідних країнах світу. За таких умов розвиток національної економіки й ринкових структур в Україні дедалі більше залежить від інноваційної

спрямованості розвитку різних сфер економічної діяльності. Важливу роль у вирішенні загального комплексу поставлених завдань відіграє сфера інфраструктури поштового зв'язку. Поштовий зв'язок являє собою важливу складову економічного та соціального секторів національної економіки. Послуги поштового зв'язку сприяють розвитку різноманітних сфер бізнесу, виступають у ролі комунікаційного механізму, доступного для усіх верств населення, особливо у період інтеграційних процесів та трансформаційних перетворень. Одним з найперспективніших напрямків розвитку поштової служби в сучасних умовах є співпраця з іншими суб'єктами ринку: фінансовими установами, страховими компаніями, підприємствами торгівлі та іншими. Ефективність цієї співпраці значною мірою залежить від впровадження інновацій. Спираючись на значущість поштового зв'язку як складової світового та національного поштового простору, можна визнати, що дослідження проблеми подальшого розвитку поштового зв'язку, а також розвитку конкурентних відносин на ринку, пов'язаних з впровадженням інновацій є актуальним сьогодні.

Сучасний етап розвитку світової економіки свідчить, що основним фактором формування конкурентоспроможності є інновація і диверсифікація послуг. При цьому має бути синтез науки, підприємництва і посередництва. На думку авторів, ключовою проблемою реалізації інноваційної діяльності в Україні є відсутність сформованих партнерських відносин між науковими розробками і суб'єктами бізнесу. Галузь поштового зв'язку також потребує активізації інноваційної діяльності та впровадження інновацій. При цьому вирішення цієї проблеми доцільно здійснити на базі досвіду провідних країн.

Теоретичною базою досліджуваної тематики стали праці сучасних вчених, які приділяють значну увагу інноваціям та інноваційним процесам у поштовому зв'язку. Це такі українські вчені, як: Скоробогатов М. М. та Куцерубова О. І., які досліджують шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств зв'язку головним чином за допомогою диверсифікації [1]; Князева О. А. та Новицька С., праці яких присвячені підвищенню конкурентоспроможності підприємств поштового зв'язку саме через впровадження контролінгу в діяльність суб'єктів надання послуг зв'язку [2]; Крупська В. О., науковим інтересом якої є вибір ефективної стратегії інноваційного розвитку підприємств поштового зв'язку в сучасних умовах господарювання [3]; Богоявленська Ю. В. та Мельник А. С., які розглядають e-commerce та його вплив на обсяги послуг поштового зв'язку [4].

Також важливо визначити зарубіжних науковців, дослідження яких присвячені інноваційним аспектам розвитку поштового зв'язку. Це такі вчені, як: Князева І. В., Чудеснова Я. С. та Семененко М. Г., праці яких присвячені інноваційним проектам у галузі зв'язку, особливо програмі Projectexpert, а також розробці методів економічної ефективності цих проектів [5]; Чернишов А. С. та Дерен І. І. досліджують розвиток ринку поштових послуг з урахуванням

інноваційних тенденцій [6]; Лоскутова М. В. та Потапова М. В. розглядають інформаційні технології та особливості її впровадження у галузь зв'язку [7].

Проведений вище аналіз останніх досліджень та публікацій дозволив визначити низку вітчизняних та зарубіжних вчених, які працюють у науковому напрямку щодо розробки та впровадження інновацій у галузь зв'язку, в тому числі поштового. Однак багатогранність проблеми, її державна значущість спонукають та зумовлюють потребу подальших досліджень щодо впровадження інновацій в галузь поштового зв'язку на основі міжнародного досвіду.

Метою дослідження є впровадження інновацій в галузь поштового зв'язку України в умовах інтеграційних процесів на основі міжнародного досвіду та обґрунтування впливу інновацій на підвищення ефективності діяльності національного оператора поштового зв'язку.

Послуги зв'язку є надзвичайно важливими у забезпеченні функціонування усіх сфер суспільства, що обумовлює його особливу економічну і соціальну значимість.

Галузь зв'язку на міжнародному рівні контролюється такими організаціями: Всесвітній Поштовий Союз (ВПС), Європейський комітет поштового регулювання (СЕРП), Регіональна співдружність у галузях зв'язку (РСС) та ін. Діяльність цих організацій головним чином направлена на забезпечення ефективного функціонування та розвитку галузі зв'язку на національному та міжнародному рівнях. На основі рекомендацій міжнародних організацій та поштових конвенцій можна виділити 4 стратегічні цілі розвитку поштового зв'язку (табл.1).

Таблиця 1. Основні стратегічні цілі розвитку галузі поштового зв'язку

1. Удосконалити експлуатційну взаємодію міжнародних поштових мереж.	2. Надавати технічні знання і досвід, які відносяться до поштового сектору.	3. Впроваджувати інноваційні продукти і послуги (розвиток тривимірної мережі)	4. Сприяти сталому розвитку поштового сектору.
Програми для здійснення			
-підвищувати якість служби, надійність і ефективність поштових мереж; -сприяти спрощенню митних процесів; -розробити нові стандарти, правила; -сприяти удосконаленню методів адресації в національних поштових системах.	-підвищувати свідомість про важливість поштового сектору; -вивчати ринкові і галузеві відповідності з сучасними потребами клієнтів; -удосконалювати методи статистики і аналізу інформації; -надавати інформацію, знання та досвід для посилення співпраці між зацікавленими сторонами.	-модернізувати і диверсифікувати поштові продукти і послуги; -стимулювати ріст ринків шляхом використання нових технологій, інновацій; -сприяти міжнародній електронній торгівлі; -продовжувати розвиток поштових мереж.	-удосконалювати систему оплати праці; -підвищувати можливості ВПС і ефективно реагувати на зміни ринку; -сприяти вільному доступу поштових послуг для всіх верств населення; -підвищувати свідомість про екологічні проблеми.

На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що ключовою є ціль 3, реалізація якої у сучасних умовах дозволить підвищити прибутковість операторів поштового зв'язку, збільшити їх конкурентоспроможність та забезпечити клієнтів інноваційними послугами та інформаційними продуктами.

Аналіз даних ВПС свідчить про те, що за останні кілька років поштові потоки істотно змінилися, у багатьох регіонах світу відбувається падіння обсягів відправлень письмової кореспонденції.

На думку керівництва багатьох поштових служб світу для покращення цих показників необхідно забезпечити розвиток послуг директ-маркетингу та впроваджувати різні інноваційні технології у галузь. Міжнародний досвід впровадження інноваційних технологій в галузь поштового зв'язку наведено у табл.2.

Таблиця 2. Міжнародний досвід впровадження інноваційних технологій в галузь поштового зв'язку

Країна	Процес впровадження інновацій	Результати для поштових операторів і галузі
АВСТРАЛІЯ	Пошта оновила свої посилки об'єктів в Сідней і Мельбурні в часі для сезону різдвяних покупок. Ці інноваційні програми є відповіддю на зростаючий ринок електронної комерції.	Потужність двох об'єктів зросла більш ніж удвічі до 1,3 мільйона одиниць в день.
БЕЛЬГІЯ	BPOST розширює свою онлайн доставку продуктів обслуговування.	Доходи на BPOST підвищилися на 0,5% - до 569 млн. євро. Доходи в внутрішню пошту підвищилися на 1,9% - до 341 млн. EUR.
ДАНІЯ	FEDEX будує новий завод вимірювання більш ніж 8000 квадратних метрів в Копенгагені та аеропорт в Данії. Будівництво планується завершити до кінця 2015 року.	Об'єктами буде служити Данія, Фінляндія, Норвегія і Швеція. Очікується сортування понад 11500 посилок в день.
НІМЕЧЧИНА	EBAY увів послугу «натисніть і заберіть», що робить його легше для покупців, придбати через Інтернет та отримувати електронною поштою або в текстовому повідомленні, що товар прибув.	У Deutsche Post DHL прибуток стрибнув на 17% - до 468 млн. євро.
ШВЕЙЦАРІЯ	POSTFINANCE, одиниця SwissPost, планує ввести оплату і торговий додаток під назвою TWINT в 2015 році.	Зручність для оплати клієнтами своїх замовлень.

Аналіз даних табл.2 показав, що визначені міжнародними організаціями стратегічні цілі розвитку галузі зв'язку (табл.1) реалізуються на практиці у діяльності підприємств поштового зв'язку, особливо у таких як, Австралія, Бельгія, Данія, Німеччина та Швейцарія. Щодо України, то вона поки не здатна

змагатися з інноваційно-розвиненими країнами, хоча й прагне до покращення свого економічного становища. З цією метою в Україні розробляються та впроваджуються заходи щодо стимулювання та підтримання інноваційної діяльності на державному рівні. На період 2012-2020 рр. з урахуванням світових технологічних тенденцій Урядом України затверджено пріоритети інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів.

Відповідно до [8-9] у 2014-2015 роках спостерігалось значне зростання збитків та невиконання плану доходів практично за всіма послугами національного оператора поштового зв'язку «Укрпошта». Головними причинами погіршення фінансових показників є:

- втрата великої кількості корпоративних клієнтів;
- застосування протиправних схем пересилання простої письмової кореспонденції; не виправдана закупівля матеріальних цінностей: поштові марки, конверти, AIR-пакети тощо;
- реалізація знаків поштової оплати та конвертів невстановленого надходження;
- тендерні закупівлі за завищеними цінами;
- здійснення транспортно-логістичних послуг на користь конкурентів; надмірний пробіг транспорту та витрати палива через неефективний управлінський апарат;
- завищені ціни на товари широкого вжитку, що розповсюджуються через мережу відділень поштового зв'язку (ВПЗ).

У 2015 р. чистий прибуток «Укрпошти» значно зменшився в порівнянні з аналогічним періодом минулого року, що відобразилось на постійному зростанні кредитних зобов'язань та дебіторської заборгованості підприємства.

Аналіз фінансових показників УДППЗ «Укрпошта» свідчить про ефективну діяльність, проте витрати перевищують доходи і тому підприємство на сьогодні є збитковим. Підвищення ефективності можливе лише за рахунок впровадження інновацій в галузь поштового зв'язку (рис.1).

Так, розглядаючи впровадження інноваційних технологій, які ефективно вплинуть на економіку держави, а вона є головним стратегічним підприємством, можна виокремити пропозиції щодо поліпшення інноваційної ситуації в поштовому зв'язку України: конвергенція послуг поштового зв'язку; зміни якості послуг, введення нових тарифів; розвиток виробничого потенціалу (обов'язкове знання іноземної мови); розширення міждержавного співробітництва в галузі наукових розробок та інноваційної діяльності, координації зусиль у питаннях розвитку пріоритетних для кількох держав напрямків; розвиток інноваційної інфраструктури шляхом покращення системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, сертифікації і впровадження розробок, підготовки та перепідготовки кадрів.

Рис.1. Схема впровадження інновацій в розвиток підприємств поштового зв'язку України

В умовах сьогодення, коли технічний розвиток та фінансово-економічна досвідченість населення є досить високими, підвищуються вимоги і до пошти. Постійно розширюється спектр послуг, що надають підприємства поштового зв'язку. Такі ключові ресурси, як гроші та час зумовлюють гнучкого та швидкого реагування на зростаючий попит населення на ті чи інші фінансові послуги – це обов'язкове та першочергове завдання. Поштові фінансові послуги, серед яких грошові перекази, оплата рахунків, виплата пенсій та грошової допомоги, є самими поширеними і у той же час самими чутливими до конкуренції. Ринок послуг з виплати пенсій та соціальної допомоги передбачає забезпечення виплат пенсій усім категоріям населення, які мають право на пенсійне забезпечення та різноманітні соціальні виплати, що призначаються відповідно до діючого законодавства. Вищезазначені виплати здійснюються через мережу УДППЗ „Укрпошта” та банківські установи, які є конкурентами на цьому ринку. Дана послуга є однією з найбільш поширених та соціально значущих, надається українською поштою вже впродовж багатьох років. Незважаючи на досить невисокі тарифи УДППЗ «Укрпошта», Пенсійний фонд України останнім часом віддає перевагу банківським установам, оскільки банки здійснюють для Пенсійного фонду України пенсійні виплати безкоштовно, але користуючись залишками на пенсійних рахунках, отримують додаткові доходи.

Таким чином, перспективним для УДППЗ «Укрпошта» є організація сумісних проектів з регіональними банками по обслуговуванню пластикових

карт пенсіонерів. Цей напрямок розвитку фінансових послуг найбільш перспективний, враховуючи тенденцію високої активності банків в роботі по випуску карт для пенсіонерів і одержувачів інших соціальних виплат. Адже саме таким способом, використовуючи комерційні важелі, застосовуючи прогресивні інформаційні технології, пропонуючи пенсіонерам якісні послуги за прийнятними тарифами УДППЗ «Укрпошта» зможе не тільки успішно конкурувати з банківськими установами а і утримувати обсяги послуг з виплати пенсій.

Нині Українська пошта здійснює прямий поштовий обмін з 72 країнами світу; двосторонній обмін поштовими переказами – з 34, односторонній – з 1 (Німеччиною), двосторонній обмін електронними переказами – з 30, обмін відправленнями з післяплатою – із 13 країнами [8]. Укрпошта як національний оператор поштового зв'язку має виключне право на видання маркованої продукції. За роки незалежності в Україні випущено 1354 сюжети поштових марок, які розповідають усьому світу про вітчизняні історичні, культурні та спортивні події, видатних політичних, громадських, наукових і культурних діячів, науково-технічний розвиток нашої країни, її природні багатства тощо. Укрпошта – одна зі стратегічно важливих для економіки України компаній. Підприємство має високий авторитет не лише всередині країни, а й на міжнародному рівні – серед світової поштової спільноти, колег – поштових служб інших країн. Розвиток Укрпошти не припиняється ні на мить, адже світ змінюється, і ми маємо змінюватися разом з ним. Отож Стратегія розвитку УДППЗ «Укрпошта» на 2016-2020 рр. пріоритетними напрямами діяльності підприємства на найближчий час визначає, зокрема: будівництво нових і модернізацію існуючих сортувальних центрів; оновлення автопарку; модернізацію ІТ-інфраструктури підприємства; подальше впровадження і вдосконалення автоматизованих робочих місць у ВПЗ; поліпшення якості обслуговування шляхом побудови системи виявлення причин виникнення скарг; створення і впровадження системи мотивації працівників на основі грейдів тощо.

Таким чином, у роботі визначені основні стратегічні цілі розвитку галузі поштового зв'язку на базі рекомендацій міжнародних організацій, ключовою з котрих є впровадження інноваційних продуктів і послуг (розвиток тривимірної мережі); розглянуті відповідні програми щодо досягнення кожної мети. Досліджено міжнародний досвід впровадження інноваційних технологій в галузь поштового зв'язку таких країн, як Австралія, Бельгія, Данія, Німеччина та Швейцарія; визначено результати цих впроваджень. Доведено, що Україна поки не здатна змагатися з інноваційно-розвиненими країнами, хоча й прагне до покращення свого економічного становища. Однак, в Україні розробляються та впроваджуються заходи щодо стимулювання та підтримання інноваційної

діяльності на державному рівні. Проаналізований сучасний стан національного оператора поштового зв'язку України. Слід зазначити, що на ринку фінансових послуг УДППЗ «Укрпошта» займає суттєві позиції та має необмежені можливості та перспективи, що дозволять збільшити обсяги надання послуг та власні доходи. Визначення власних переваг та недоліків в сфері надання населенню поштово-банківських послуг дозволить національному оператору поштового зв'язку визначити найбільш ефективні шляхи подальшого розвитку та забезпечення доступності фінансових послуг на всій території України через поштові відділення УДППЗ «Укрпошта». Також у роботі запропонована схема впровадження інновацій в розвиток підприємств поштового зв'язку України, використання якої на практиці дозволить досягти позитивних результатів.

У подальших дослідженнях планується більш детально розглянути інноваційні процеси на підприємствах галузі зв'язку.

Література

1. Скоробогатов М. М., Куцерубова О. І. Диверсифікація як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3. – С. 18-21.
2. Князева Е. А., Новицкая С. С. Внедрение контроллинга в деятельность больших предприятий для повышения их конкурентоспособности // Бизнес Информ. – 2014. – № 3. – С. 432-436.
3. Крупська В. О. Вибір ефективної стратегії інноваційного розвитку як основа успішної діяльності підприємств поштового зв'язку в сучасних умовах господарювання // Інноваційна економіка. – 2013. – №. 9. – С. 52-61.
4. Богоявленська Ю. В., Мельник А. С. Вплив e-commerce на обсяги послуг поштового зв'язку. – 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_19_ekon/stat_19/56.pdf.
5. Князева И. В., Чудеснова Я. С., Семененко М. Г. Оценка экономической эффективности инновационного проекта с помощью программы Project expert // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2013. – № 7. – С. 69-72.
6. Чернышов А. С., Дерен И. И. Развитие рынка услуг национального оператора ФГУП «Почта России» // Пространство экономики. 2012. – № 2-2. – С.135-140.
7. Лоскутова М. В., Потапова М. В. Особенности внедрения информационных технологий в деятельность предприятий связи (на примере ФГУП «Почта России») // Социально-экономические явления и процессы. – 2014. – №. 3 (061). – С. 85-88.
8. Офіційний веб-сайт УДППЗ «Укрпошта». [Електронний ресурс] // УДППЗ „Укрпошта”. – Режим доступу: <http://www.ukrposhta.com>.
9. «Укрпошта» планує збільшити доходи на 50% до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/959029-ukrposhta-planue-zbilshiti-dohodi-na-50proc-do-2017-roku>.